

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ศักยภาพการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกรให้ได้มาตรฐานการส่งออกใน จังหวัดจันทบุรี
Pisang mas Production Potentials Adhering to Export Standardization of
Farmers in Chanthaburi Province

เฉลิมพล อังสุสิงห์ (Chalernpol Angsusing)¹ สุนันท์ สีสังข์ (Sunan Seesang)²

พลสราน สุวรรณรัมย์ (Ponsaran Saranrom)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ 2) การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร 3) การผลิตกล้วยไข่ตามมาตรฐานการส่งออก 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตกล้วยไข่ตามมาตรฐานการส่งออก ประชากรในการศึกษาในครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 2 กลุ่ม คือ เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ และเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป โดยกำหนดตัวอย่างกลุ่มละ 50 ราย เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบด้วย t-test ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั้งสองกลุ่ม คือ เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ และเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป จบระดับประถมศึกษา รายได้ในภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 33,323.08 บาท ต่อไร่ต่อปี และเฉลี่ย 35,408.72 บาท ต่อไร่ต่อปี ตามลำดับ รายจ่ายจากการทำการเกษตรต่อปีเฉลี่ย 14,441.74 บาท ต่อไร่ต่อปี และเฉลี่ย 17,019.20 บาท ต่อไร่ต่อปี ตามลำดับ 2) การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร การผลิตกล้วยไข่เกษตรกรส่วนใหญ่ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเลือกพื้นที่ปลูก การจัดการพื้นที่ในการปลูกพืชปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกกล้วยไข่ มีวิธีการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรู กำจัดโรค และการตลาดกล้วยไข่อยู่ในระดับสูง การปฏิบัติของเกษตรกรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการส่งออก การตลาดกล้วยไข่เกษตรกร มีรายจ่ายจากการทำสวนกล้วยไข่เฉลี่ย 5,979.10 บาท ต่อไร่ต่อปี และเฉลี่ย 2,216.67 บาท ต่อไร่ต่อปี ตามลำดับ รายได้จากการทำสวนกล้วยไข่ต่อปีเฉลี่ย 16,077.06 บาท ต่อไร่ต่อปี และเฉลี่ย 5,190.72 บาท ต่อไร่ต่อปี ตามลำดับ 3) เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั้งสองกลุ่ม ปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เกษตรกรมีการปฏิบัติอย่างเหมาะสม และมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตกล้วยไข่ตามมาตรฐานการส่งออก 4) การผลิตกล้วยไข่ให้ได้มาตรฐานการส่งออก เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั้งสองกลุ่ม โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เพียง 1 ประเด็น คือ ความแรงของลมในพื้นที่ และมีปัญหาในระดับปัญหามานกลางอยู่ 2 ประเด็น คือ รายได้และผลตอบแทน โรคและแมลง ดังนั้น การดำเนินงานตามการผลิตกล้วยไข่ตามมาตรฐานการส่งออก จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจ ความรู้ การปฏิบัติ และปัญหาของเกษตรกร เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและความต้องการของตลาดเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ: กล้วยไข่เกษตรกรที่ดีเหมาะสม (GAP) มาตรฐานการส่งออก จังหวัดจันทบุรี

1 นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2 รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

3 อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) personal, social and economic states of pisang mas farmers, 2) situations of pisang mas production and marketing, 3) pisang mas production adhering to the export Standardization, and 4) problems and suggestions on the extension on pisang mas production adhering to the export standardization. The population in this study was pisang mas farmers in Chanthaburi Province. The population in this study was pisang mas farmers in Chanthaburi Province. The samples in this study were divided into 2 groups. One group was 50 farmers who had received the certificate of GAP pisang mas in their qualified pisang mas production. Another group was 50 general farmers. The data collecting process was interviewing the studied farmers. The statistical methodology used to analyze the data by computer programs were frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test. The findings of this study were as follows: 1) Both who had received the certificate of GAP pisang mas in their qualified pisang mas production and general pisang mas farmers were educated at primary level. The average household incomes deriving from doing farming of the farmers in Group 1 and Group 2 were 33,323.08 Baht/Rai/Year and 35,408.72 Baht/Rai/Year respectively. The expenses on doing farming of the farmers in group 1 and group 2 were 14,441.74 Baht/Rai/Year and 17,019.20 Baht/Rai/Year respectively. 2) Considering the pisang mas production and marketing situations. The pisang mas production situations, they mostly had overall knowledge of selecting the area for growing pisang mas, soil preparation, fertilizer application, pest controls, plant disease elimination, and pisang mas marketing at high level. Hence, the practice was consistent with the export standardization. The pisang mas marketing situations , the average expenditure of a pisang mas plantation 5,979.10 Baht/Rai/Year. And 2,216.67 Baht/Rai/Year, respectively. Income from pisang mas plantations average annual 16,077.06 Baht/Rai/Year. And 5,190.72 Baht/Rai/Year, respectively. 3) The practices of pisang mas production by the farmers in both groups were not statistically significant difference. They practiced suitably and had knowledge and understanding of pisang mas production adhering to the export standardization. Furthermore, 4) the farmers in both groups had overall problems on the pisang mas production adhering to the export standardization at high level in one issue, it was the velocity of the wind in the plantation area, and they had problems at moderate level on two issues, these were the incomes/profits and plant disease/pest controls. Thus, it was necessary for pisang mas production adhering to the export standardization to consider the economic state, knowledge, practice, and problems, and improve these issues in order to be consistent with the facts and the demand of markets to get the highest profits.

Keywords: Good Agricultural Practices Pisang mas, Export standardization ,Chanthaburi Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

กล้วยไข่เป็นผลไม้ที่นิยมบริโภคกันทั่วไป เนื่องจากมีรสชาติดี ลักษณะการเรียงตัวของผลและสีที่สวยงาม ปัจจุบันได้มีการส่งออกจำหน่ายต่างประเทศมากขึ้น ได้รับความนิยมในการบริโภคโดยทั่วไป โดยเฉพาะกล้วยไข่ที่สุกแล้ว เนื่องจากรสชาติ อร่อย หวานหอม นุ่ม มีขนาดของผลที่ไม่ใหญ่จนเกินไป ข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2556:57) รายงานว่าในปี 2555 มีปริมาณการส่งออก 15,471 ตัน คิดเป็นมูลค่า 138.54 ล้านบาท ตลาดที่สำคัญคือ จีน และฮ่องกง จากที่มีการเปิดตลาดการค้าเสรี การส่งออกสินค้าเกษตรสู่ตลาดโลกในอนาคต จะต้องพบกับการแข่งขัน และการกีดกันทางการค้าที่รุนแรงมากขึ้น หากยังใช้วิธีการทำการเกษตรแบบเดิมๆ ที่มีปัญหาทางด้านสารพิษตกค้างในผลผลิต อาจจะสูญเสียตลาดสินค้าทางการเกษตรที่สำคัญๆ นอกจากนี้การนำเข้าสินค้าทางการเกษตรของโลก ได้ให้ความสำคัญทางด้านคุณภาพและความปลอดภัยมาเป็นอุปสรรคและการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศของสินค้าเกษตร เพื่อใช้เป็นข้อกำหนดในการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร จากประเทศผู้ส่งออก เช่นเดียวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่มีเป้าหมายทางการตลาดและฐานการผลิตเดียวกันสำหรับสินค้าเกษตร โดยอาเซียนกำหนดให้สินค้าเกษตรและอาหารต้องได้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization :WTO) มีการบังคับใช้ข้อตกลงด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures-SPS) มีการกำหนดมาตรฐานและควบคุมด้านความปลอดภัยเกี่ยวกับสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช (sanitary and phytosanitary) (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ,2552: 7) ด้านการผลิตระดับแปลงเกษตรมีการตรวจสอบและรับรองแหล่งผลิตพืช ตามระบบการจัดการคุณภาพพืช “เกษตรที่ดีเหมาะสม” (GAP) ภายใต้สัญลักษณ์ “Q” (กรมวิชาการเกษตร,2548: 17)

จังหวัดจันทบุรีมีการปลูกกล้วยไข่กันอย่างแพร่หลายและเป็นไม้ผลเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี ที่ส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ สามารถนำเงินเข้าประเทศได้ปีละหลายร้อยล้านบาท โดยมีแนวโน้มขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้นเนื่องจากการส่งออกเพิ่มขึ้น จำหน่ายได้ราคาดี ในพื้นที่ปลูกที่มีการจัดการการผลิต เพื่อให้ได้ทั้งปริมาณ และผลผลิตตรงตามมาตรฐานคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ ปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของผลผลิตคือ การปนเปื้อนของสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาต่อสุขอนามัยของผู้บริโภค ตลอดจนการปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อมในระยะยาว จากข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุให้ผู้ศึกษาต้องการที่จะศึกษาถึงศักยภาพการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกรให้ได้มาตรฐานการส่งออก ในประเด็นต่างๆ ของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตกล้วยไข่เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริมและทำการวิจัยต่อเนื่องต่อไป

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

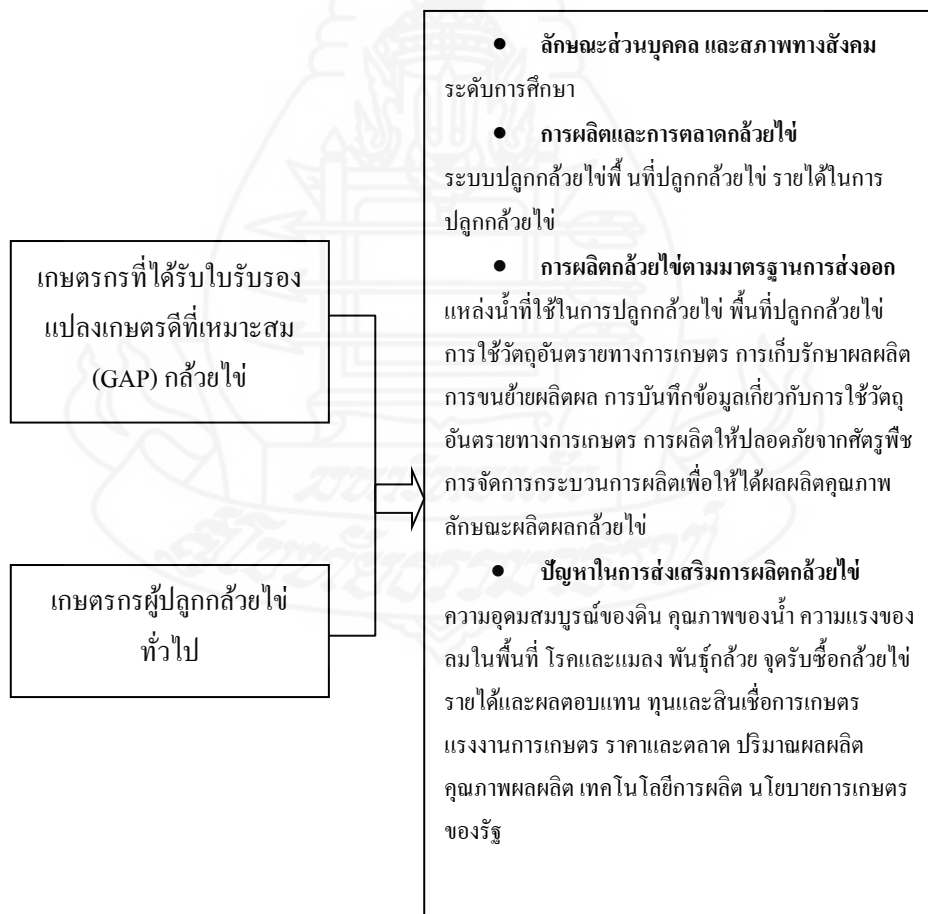
วัตถุประสงค์การวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกรให้ได้มาตรฐานการส่งออกในจังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ให้ได้มาตรฐานการส่งออก
3. เพื่อศึกษาความรู้ในการปฏิบัติการผลิตกล้วยไข่ให้ได้มาตรฐานการส่งออกของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการส่งเสริมการผลิตกล้วยไข่ให้ได้มาตรฐานการส่งออก

กรอบความคิดการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องศักยภาพการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกรให้ได้มาตรฐานการส่งออกใน จังหวัดจันทบุรี ทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (conceptual framework) ดังนี้

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย คือ เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ และเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป มีความแตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้ ลักษณะส่วนบุคคล สภาพทางสังคมของการผลิตกล้วยไข่และการตลาดกล้วยไข่ การผลิตกล้วยไข่ตามมาตรฐานการส่งออก ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการผลิตกล้วยไข่

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ในอำเภอเขาคิชฌกูฏ อำเภอท่าใหม่ อำเภอลอง อำเภอมะขาม อำเภอเมือง อำเภอนายายอาม อำเภอแก่งหางแมว อำเภอโป่งน้ำร้อนของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ปลูกกล้วยไข่ของจังหวัดจันทบุรี จำนวน 2 กลุ่ม คือ เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ เก็บข้อมูลทั้งหมดจำนวน 50 ราย และเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป สุ่มแบบเจาะจงโดยสุ่มตัวอย่างกลุ่มเกษตรกรที่มีพื้นที่ใกล้เคียง และมีสภาพแวดล้อมคล้ายกับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ ที่ขึ้นทะเบียน GAP จำนวนเท่ากับ 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview questionnaire) โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1) ลักษณะส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ 2) การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร 3) การผลิตกล้วยไข่ตามมาตรฐานการส่งออก 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตกล้วยไข่ตามมาตรฐานการส่งออก

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ค่าเฉลี่ยของเกษตรกรมาทำการเปรียบเทียบค่าสถิติ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานในการเปรียบเทียบของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากประชากร 2 กลุ่ม โดยกำหนดระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

ผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ พบว่า

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 53.68 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มากกว่าระดับอื่น จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.3 คน ทุกคนทำสวนผลไม้เป็นอาชีพหลัก รองลงมาทำอาชีพค้าขายและรับราชการ จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2.78 คน ประสบการณ์การทำการเกษตรเฉลี่ย 24.24 ปี พื้นที่ทำการเกษตรของครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 27.62 ไร่ รายได้ในภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 33,323.08 บาทต่อไร่ต่อปี รายจ่ายจากการทำการเกษตรเฉลี่ย 14,441.74 บาทต่อไร่ต่อปี

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป คือ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 46.63 ปี จบมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มากกว่าระดับอื่น จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.3 คน ทุกคนทำสวนผลไม้เป็นหลัก รองลงมา

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ทำอาชีพรับราชการ ค้าขายและการเลี้ยงสัตว์ จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2.58 คน ประสิทธิภาพการทำการเกษตรเฉลี่ย 21.58 ปี พื้นที่ทำการเกษตรของครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 22.86 ไร่ รายได้ในภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 35,408.72 บาทต่อไร่ต่อปี รายจ่ายจากการทำการเกษตรเฉลี่ย 17,019.20 บาทต่อไร่ต่อปี

2. การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร

2.1 การผลิตตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรที่ดีเหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ มีประสิทธิภาพในการปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยอยู่ที่ 5.88 ปี การปลูกกล้วยไข่ในที่ดินแปลงที่ทำอยู่ในปัจจุบันเฉลี่ยอยู่ที่ 5.88 ปี พื้นที่แปลงปลูกกล้วยไข่มีการปลูกพืชแบบผสมในแปลงเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาปลูกแบบเชิงเดี่ยว แปลงที่ปลูกแบบผสมมีการปลูกพืชแซม รองลงมาเป็นการปลูกพืชแบบผสมผสานต่างระดับ แปลงที่ปลูกพืชแซมเป็นแปลงผลไม้ ได้แก่ ทุเรียน มังคุด ลองกอง สละ เงาะ ปาล์มน้ำมัน ลำไย ขางพารา ตามลำดับ พื้นที่ปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยอยู่ที่ 19.68 ไร่ จำนวนต้นของกล้วยไข่ เฉลี่ยอยู่ที่ 165.8 ต้นต่อไร่ การปลูกกล้วยไข่ใหม่ ส่วนใหญ่ปลูกใหม่ผสมแตกหน่อ รองลงมาเป็นปลูกใหม่ทั้งหมด สภาพพื้นที่แปลงปลูกกล้วยไข่ส่วนใหญ่ เป็นที่ราบ-ลุ่มแม่น้ำ รองลงมาเป็นที่ราบสูงและที่ราบเชิงเขา และภูเขาสูงและเนินเขา ลักษณะดินในพื้นที่ปลูกกล้วยไข่ ส่วนใหญ่เป็นดินร่วน รองลงมาเป็นดินร่วนปนทราย นอกจากนั้นฝน แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกกล้วยไข่ ส่วนใหญ่ใช้น้ำบาดาล รองลงมาใช้แหล่งน้ำธรรมชาติ และใช้น้ำชลประทาน ปริมาณน้ำที่ใช้ในการปลูกกล้วยไข่ส่วนใหญ่ ใช้เพียงพอในการปลูกกล้วยไข่ทั้งปี พันธุ์กล้วยไข่ที่ปลูกส่วนใหญ่ปลูกพันธุ์กำแพงเพชร รองลงมาปลูกพันธุ์เกษตรศาสตร์ และปลูกพันธุ์พระตะบอง การขยายพันธุ์กล้วยไข่ที่เกษตรกรใช้ขยายพันธุ์จากหน่อ รองลงมาขยายพันธุ์ด้วยเหง้า ปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกกล้วยไข่ ส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมี รองลงมาใช้ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ การเว้นระยะในการรดน้ำกล้วยไข่ เฉลี่ยอยู่ที่ 2.88 วัน การเว้นระยะในการใส่ปุ๋ยกล้วยไข่ เฉลี่ยอยู่ที่ 18.22 วัน การเว้นระยะในการพ่นสารกำจัดศัตรูพืชกล้วยไข่ เฉลี่ยอยู่ที่ 8.52 วัน ศัตรูพืชของกล้วยไข่ที่พบส่วนใหญ่เป็นแมลง รองลงมาโรค และวัชพืช วิธีการป้องกันและกำจัดโรคกล้วย ส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมี รองลงมาวิธีธรรมชาติ วิธีกล และวิธีทางชีวภาพ วิธีการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูกล้วยส่วนใหญ่ใช้สารเคมี รองลงมาวิธีธรรมชาติ วิธีกล และวิธีทางชีวภาพ วิธีการป้องกันและกำจัดวัชพืชในการปลูกกล้วยไข่ส่วนใหญ่ การใช้สารเคมี รองลงมาวิธีกล วิธีธรรมชาติ วิธีทางชีวภาพ และอื่นๆ(คลุมดิน)

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป มีประสิทธิภาพในการปลูกกล้วยไข่ เฉลี่ยอยู่ที่ 6.38 ปี การปลูกกล้วยไข่ในที่ดินแปลงที่ทำอยู่ในปัจจุบัน เฉลี่ยอยู่ที่ 6 ปี พื้นที่แปลงปลูกกล้วยไข่มีการปลูกพืชแบบผสมเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาปลูกเชิงเดี่ยว แปลงที่ปลูกแบบผสมมีการปลูกพืชแซม รองลงมาเป็นการปลูกพืชแบบผสมผสานต่างระดับ แปลงที่ปลูกพืชแซมเป็นแปลงผลไม้ ได้แก่ ทุเรียน มังคุด ลองกอง สละ ลำไย ขางพารา อื่น ๆ(เงาะ)ตามลำดับ พื้นที่ปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยอยู่ที่ 10.75 ไร่ จำนวนต้นของกล้วยไข่ เฉลี่ยอยู่ที่ 139 ต้นต่อไร่ การปลูกกล้วยไข่ใหม่ ส่วนใหญ่ปลูกใหม่ผสมแตกหน่อ รองลงมาเป็นแบบปลูกใหม่ทั้งหมด สภาพพื้นที่แปลงปลูกกล้วยไข่ส่วนใหญ่ เป็นที่ราบ-ลุ่มแม่น้ำ รองลงมาเป็นที่ราบสูง ที่ราบเชิงเขา ภูเขาสูง และเนินเขา ลักษณะดินในพื้นที่ปลูกกล้วยไข่ ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย รองลงมาเป็นดินร่วน นอกจากนั้นฝน แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกกล้วยไข่ส่วนใหญ่ใช้น้ำบาดาล รองลงมาใช้แหล่งน้ำธรรมชาติ และใช้น้ำชลประทาน ปริมาณน้ำที่ใช้ในการปลูกกล้วยไข่ส่วนใหญ่ ใช้เพียงพอในการปลูกกล้วยไข่ทั้งปี พันธุ์กล้วยไข่ที่ปลูกส่วนใหญ่ปลูกพันธุ์กำแพงเพชร รองลงมาปลูกพันธุ์เกษตรศาสตร์ และปลูกพันธุ์พระตะบอง การ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ขยายพันธุ์กล้วยไข่ที่เกษตรกรใช้ขยายพันธุ์จากหน่อ รองลงมาขยายพันธุ์ด้วยเหง้า ปลูกไข่ในการปลูกกล้วยไข่ ส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมี รองลงมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์และใช้ปุ๋ยชีวภาพ การเว้นระยะในการรดน้ำกล้วยไข่ เฉลี่ยอยู่ที่ 2.64 วัน การเว้นระยะในการใส่ปุ๋ยกล้วยไข่ เฉลี่ยอยู่ที่ 19.66 วัน การเว้นระยะในการพ่นสารกำจัดศัตรูพืชกล้วยไข่ เฉลี่ยอยู่ที่ 9.48 วัน ศัตรูพืชของกล้วยไข่ที่พบส่วนใหญ่เป็นแมลง รองลงมาโรค และวัชพืช วิธีการป้องกันและกำจัดโรคกล้วยไข่ ส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมี รองลงมาวิธีเขตกรรม วิธีกล วิธีทางชีวภาพ การพ่นดิน และอื่นๆ วิธีการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูกล้วยไข่ส่วนใหญ่ใช้สารเคมี รองลงมาวิธีเขตกรรม วิธีกล วิธีทางชีวภาพ และการปลูกพืชหมุนเวียน วิธีการป้องกันและกำจัดวัชพืชในการปลูกกล้วยไข่ส่วนใหญ่ การใช้สารเคมี รองลงมา วิธีกล วิธีเขตกรรม และอื่นๆ (กลุ่มดิน)

2.2 การตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ ปริมาณผลผลิตกล้วยไข่ต่อไร่ต่อปีเฉลี่ย 804.28 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี วิธีการจำหน่ายผลผลิตกล้วยไข่ ส่วนใหญ่นำไปขายแหล่งรับซื้อ รองลงมาพ่อค้ามารับซื้อถึงที่ และอื่นๆ(ขายปลีก) วิธีการเพิ่มผลผลิตกล้วยไข่ต่อหน่วยพื้นที่ ส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมี รองลงมาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การปลูกพืชชนิดเดียว ใช้พันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร และอื่นๆ(ใช้สารชีวภาพ) ความเหมาะสมของรายได้ ผลตอบแทนกับต้นทุน และแรงงานในการผลิตกล้วยไข่ ส่วนใหญ่เหมาะสม รายจ่ายจากการทำสวนกล้วยไข่เฉลี่ย 5,979.10 บาทต่อไร่ต่อปี รายได้จากการทำสวนกล้วยไข่ต่อปีเฉลี่ย 16,077.06 บาทต่อไร่ต่อปี แหล่งความรู้ในการปลูกกล้วยไข่ ส่วนใหญ่ศึกษาด้วยตนเอง รองลงมาเพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และ อื่นๆ(ดูงาน) การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรในการผลิตกล้วยไข่ ส่วนใหญ่ไม่มี)

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป ปริมาณผลผลิตกล้วยไข่ต่อไร่ต่อปีเฉลี่ย 259.52 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี วิธีการจำหน่ายผลผลิตกล้วยไข่ ส่วนใหญ่นำไปขายแหล่งรับซื้อ รองลงมา พ่อค้ามารับซื้อถึงที่ และอื่นๆ(ขายปลีก) วิธีการเพิ่มผลผลิตกล้วยไข่ต่อหน่วยพื้นที่ ส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมี รองลงมาการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การปลูกพืชชนิดเดียว ใช้พันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร และ อื่นๆ(ใช้สารชีวภาพ) ความเหมาะสมของรายได้ ผลตอบแทนกับต้นทุน และแรงงานในการผลิตกล้วยไข่ ส่วนใหญ่เหมาะสม รายจ่ายจากการทำสวนกล้วยไข่เฉลี่ย 2,216.67 บาทต่อไร่ต่อปี รายได้จากการทำสวนกล้วยไข่ต่อปีเฉลี่ย 5,190.72 บาทต่อไร่ต่อปี แหล่งความรู้ในการปลูกกล้วยไข่ ส่วนใหญ่ศึกษาด้วยตนเอง รองลงมาเพื่อนบ้าน อื่นๆ(ดูงาน) และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรในการผลิตกล้วยไข่ ไม่มี

3. การผลิตกล้วยไข่ตามมาตรฐานการส่งออกของเกษตรกร

3.1 แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกกล้วยไข่

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกกล้วยไข่ได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์ เกษตรกรทุกรายปฏิบัติเหมาะสม

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกกล้วยไข่ ได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์ เกษตรกรทุกรายปฏิบัติ เหมาะสม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

3.2 พื้นที่ปลูกกล้วยไข่

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ พื้นที่ปลูกกล้วยไข่ไม่มีวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์ที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อน เกษตรกรทุกรายปฏิบัติเหมาะสม

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป พื้นที่ปลูกกล้วยไข่ ไม่มีวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์ที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อน เกษตรกรทุกรายปฏิบัติ เหมาะสม

3.3 การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรหากมีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต ได้ใช้ตามคำแนะนำ อ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร หรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร เกษตรกรทุกรายปฏิบัติเหมาะสม

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร หากมีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต ได้ใช้ตามคำแนะนำ อ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร หรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร เกษตรกรทุกรายปฏิบัติเหมาะสม

3.4 การเก็บรักษาผลิตผล

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ การเก็บรักษาผลิตผล สถานที่เก็บรักษามีความสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุแปลกปลอม/วัตถุอันตราย สามารถป้องกันสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติ เหมาะสม

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป การเก็บรักษาผลิตผล สถานที่เก็บรักษามีความสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุแปลกปลอม/วัตถุอันตราย สามารถป้องกันสัตว์พาหะนำโรค เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติเหมาะสม

3.5 การขนย้ายผลิตผล

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ การขนย้ายผลิตผลมีอุปกรณ์และพาหนะในการขนย้าย มีความสะอาด/ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตราย ที่มีผลต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความระมัดระวัง ตรวจพินิจสถานที่ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ ขึ้นตอน และวิธีการขนย้าย เกษตรกรทุกรายปฏิบัติเหมาะสม

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป การขนย้ายผลิตผล มีอุปกรณ์และพาหนะในการขนย้าย มีความสะอาด/ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตราย ที่มีผลต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค มีความระมัดระวัง ตรวจพินิจสถานที่ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุขึ้นตอน และวิธีการขนย้าย เกษตรกรทุกรายปฏิบัติเหมาะสม

3.6 การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติเหมาะสม

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติ เหมาะสม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

3.7 การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กว้างขวาง การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช โดยผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว ไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ หากพบมีการคัดแยกไว้ต่างหาก เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติเหมาะสม

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ทั่วไป การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช โดยผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว ไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ หากพบมีการคัดแยกไว้ต่างหาก เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติเหมาะสม

3.8 การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กว้างขวาง การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ โดยมีการจัดการตามแผนควบคุมการผลิต และคัดแยกผลผลิตผลด้อยคุณภาพไว้ต่างหาก เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติเหมาะสม

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ทั่วไป การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ โดยมีการจัดการตามแผนควบคุมการผลิต และคัดแยกผลผลิตผลด้อยคุณภาพไว้ต่างหาก เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติเหมาะสม

3.9 ลักษณะผลิตผลกล้วยไม้

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กว้างขวาง ลักษณะผลิตผลกล้วยไม้ ผิวสวยสะอาด ไม่มีตำหนิจากการทำลายของศัตรูพืชและสาเหตุอื่น เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติเหมาะสม การเรียงตัวของผลภายในหวีเป็นระเบียบ เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติเหมาะสม อายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ทั่วไป ลักษณะผลิตผลกล้วยไม้ ผิวสวยสะอาด ไม่มีตำหนิจากการทำลายของศัตรูพืช และสาเหตุอื่น เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติเหมาะสม การเรียงตัวของผลภายในหวีเป็นระเบียบ เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติเหมาะสม อายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม

มีอยู่หลายประเด็นที่เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ที่ไม่ได้รับ GAP เลือกปฏิบัติน้อยกว่าเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ที่ได้รับ GAP คือการเก็บรักษาผลิตผล การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช โดยผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว ไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ หากพบมีการคัดแยกไว้ต่างหาก ลักษณะผลิตผลกล้วยไม้ ส่วนใหญ่ค่อนข้างปฏิบัติใกล้เคียงกัน

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตกล้วยไม้ตามมาตรฐานการส่งออก

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตกล้วยไม้ตามมาตรฐานการส่งออก

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กว้างขวาง โดยภาพรวมส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการผลิตกล้วยไม้ เรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดิน คุณภาพของน้ำ พันธุ์กล้วย วัสดุปลูกกล้วย ทุนและสินเชื่อการเกษตร แรงงานการเกษตร ราคาและตลาด ปริมาณผลผลิตและคุณภาพผลผลิต เทคโนโลยีการผลิต นโยบายการเกษตรของรัฐ พบมีปัญหาในระดับมากเพียง 1 ประเด็น คือ ความแรงของลมในพื้นที่ และมีปัญหาในระดับปัญหากลางอยู่ 2 ประเด็น คือ รายได้และผลตอบแทน โรคและแมลง ในการผลิตกล้วยไม้ให้ได้มาตรฐานการส่งออก

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ทั่วไป โดยภาพรวมส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการผลิตกล้วยไม้ เรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดิน คุณภาพของน้ำ พันธุ์กล้วย วัสดุปลูกกล้วย ทุนและสินเชื่อการเกษตร แรงงานการเกษตร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ราคาและตลาด รายได้และผลตอบแทน ปริมาณผลผลิต นโยบายการเกษตรของรัฐ พบจะมีปัญหาในระดับปานกลางอยู่ 2 ประเด็น คือ ความแรงของลมในพื้นที่ โรคและแมลง และมีปัญหาในระดับปัญหาน้อยอยู่ 2 ประเด็น คือ คุณภาพผลผลิต เทคโนโลยีการผลิต เมื่อเปรียบเทียบปัญหาของผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ได้รับ GAP กับผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ไม่ได้รับ GAP พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดิน แรงงาน การเกษตร โดยผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ได้รับ GAP มีปัญหามากกว่าผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ไม่ได้รับ GAP ในเรื่องดังกล่าว

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตกล้วยไข่ตามมาตรฐานการส่งออก

เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ มีข้อเสนอแนะ โดยเรียงตามระดับความต้องการ แนวทางการส่งเสริมมากที่สุดทุกประเด็น ดังนี้ มีการประกันคุณภาพกล้วยไข่จากภาครัฐ และเอกชนร่วมกัน มีการจัดระบบการประกันราคากล้วยไข่จากภาครัฐ หาดตลาดส่งออกกล้วยไข่ใหม่ๆ ระดับความจำเป็นมาก สนับสนุนความรู้ในการผลิตกล้วยไข่ พัฒนาต้นพันธุ์ที่มีคุณภาพ ระดับความจำเป็นปานกลาง สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มการผลิตกล้วยไข่จากภาครัฐ อื่น ๆ (มีมาตรฐานการคัดผลผลิตให้ชัดเจน) ระดับความจำเป็นน้อย เรียงตามลำดับ

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป มีข้อเสนอแนะ โดยเรียงตามระดับความต้องการ แนวทางการส่งเสริมมากที่สุดทุกประเด็น ดังนี้ มีการประกันคุณภาพกล้วยไข่จากภาครัฐและเอกชนร่วมกัน มีการจัดระบบการประกันราคากล้วยไข่จากภาครัฐ หาดตลาดส่งออกกล้วยไข่ใหม่ๆ ระดับความจำเป็นมาก สนับสนุนความรู้ในการผลิตกล้วยไข่ สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มการผลิตกล้วยไข่จากภาครัฐ ระดับความจำเป็นปานกลาง พัฒนาต้นพันธุ์ที่มีคุณภาพ อื่น ๆ (มีมาตรฐานการคัดผลผลิตให้ชัดเจน) ระดับความจำเป็นน้อย เรียงตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบข้อเสนอแนะของผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ได้รับ GAP กับผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ไม่ได้รับ GAP พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มการผลิตกล้วยไข่จากภาครัฐ โดยผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ได้รับ GAP มีความต้องการน้อยกว่าผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ไม่ได้รับ GAP ในเรื่องดังกล่าว

อภิปรายผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

มีเพียงระดับการศึกษาที่ เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ผลิตกล้วยไข่แปลงที่ได้รับ GAP แตกต่างกับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ผลิตกล้วยไข่แปลงที่ไม่ได้รับ GAP อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ผลิตกล้วยไข่แปลงที่ได้รับ GAP จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากกว่าระดับอื่นและเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ผลิตกล้วยไข่แปลงที่ไม่ได้รับ GAP จบการศึกษาระดับประถมศึกษาเนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ผลิตกล้วยไข่แปลงที่ได้รับ GAP เป็นเจ้าของที่ดินเอง และเป็นกลุ่มที่มีรายชื่อจดทะเบียนเกษตรกรกับกรมวิชาการเกษตร ตามที่เจ้าหน้าที่มาส่งเสริมปลูกกล้วยไข่มากกว่า รายได้ในภาคการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ แตกต่างกับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ มีรายได้เฉลี่ย 33,323.08 บาทต่อไร่ต่อปี และเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไปมีรายได้เฉลี่ย 35,408.72 บาทต่อไร่ต่อปี

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ยของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วพื้นที่มากกว่าทำให้รายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ รายได้ในภาคการเกษตรของครัวเรือนมากกว่า

2. การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร

2.1 การผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกร พื้นที่ปลูกกล้วยไข่ เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ มีความแตกต่างกับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ มีพื้นที่ปลูกกล้วยไข่ เฉลี่ยอยู่ที่ 19.68 ไร่ ส่วนเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป มีพื้นที่ปลูกกล้วยไข่ เฉลี่ยอยู่ที่ 10.75 ไร่ เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ มีเนื้อที่ปลูกมากกว่า ทำให้มีผลผลิตปริมาณที่มากจึงมีการคัดแยกผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออก แล้วนำไปจำหน่ายแก่ผู้ส่งออกโดยตรง ทำให้เกษตรกรได้รับรายได้ที่เพิ่มขึ้น ปริมาณผลผลิตกล้วยไข่ เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ แตกต่างกับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ ปริมาณผลผลิตกล้วยไข่ต่อไร่ต่อปีเฉลี่ย 804.28 กิโลกรัม และเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป มีปริมาณผลผลิตกล้วยไข่ต่อไร่ต่อปีเฉลี่ย 259.52 กิโลกรัม เนื่องจากเกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ มีวิธีปฏิบัติในการผลิตกล้วยไข่ตั้งแต่กระบวนการปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีคุณภาพตามหลักเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP)

2.2 การตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร รายจ่ายจากการทำสวนกล้วยไข่ เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ แตกต่างกับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ มีรายจ่ายเฉลี่ย 5,979.10 บาทต่อไร่ต่อปี และเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป มีรายจ่ายเฉลี่ย 2,216.67 บาทต่อไร่ต่อปี เนื่องจากเกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ มีการเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตโดยใช้ต้นทุนทางการผลิตการเกษตรที่สูงขึ้น รายได้จากการทำสวนกล้วยไข่ เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ แตกต่างกับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ มีรายได้ต่อไร่ต่อปีเฉลี่ย 16,077.06 บาทต่อไร่ต่อปี และเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไปมีรายได้เฉลี่ย 5,190.72 บาทต่อไร่ต่อปี เนื่องจากเกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ มีการเพิ่มคุณภาพของผลผลิต ปฏิบัติตามหลักเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) และยังนำไปจำหน่ายแก่ผู้ส่งออกโดยตรง

3. การผลิตกล้วยไข่ตามมาตรฐานการส่งออกของเกษตรกร

พบว่า เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ กับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันคือ แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกกล้วยไข่ ได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์ พื้นที่ปลูกกล้วยไข่ไม่มีวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์ที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อน การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร หากมีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต ได้ใช้ตามคำแนะนำ อ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร หรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร การเก็บรักษาผลผลิต สถานที่เก็บรักษามีความสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี การขนย้ายผลผลิต การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ การผลิตให้ปลอดภัยจาก

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ศัตรูพืช โดยผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว ไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ หากพบมีการคัดแยกไว้ต่างหาก การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ โดยมีการจัดการตามแผนควบคุมการผลิต และคัดแยกผลผลิตด้อยคุณภาพไว้ต่างหาก ลักษณะผลิตผลกล้วยไข่ เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการส่งออกไม่แตกต่างกัน ต้องส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) และสนับสนุนให้มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกร จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทุกราย เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการผลิตกล้วยไข่ ไค้ยกระดับความปลอดภัยในสินค้า และกระบวนการผลิตที่มีปลอดภัยต่อเกษตรกร ผลผลิตสู่การค้าการลงทุนและผู้บริโภค มีการตรวจสอบได้ เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร และยังต้องการให้สินค้าเกษตรไทยแข่งขันได้ในมาตรฐานตลาดโลก

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตกล้วยไข่ตามมาตรฐานการส่งออก

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตกล้วยไข่ตามมาตรฐานการส่งออก พบว่า เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ กับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป โดยภาพรวม จะมีปัญหาในระดับมากเพียง 1 ประเด็น คือ ความแรงของลมในพื้นที่ และมีปัญหาในระดับปานกลางอยู่ 2 ประเด็น คือ รายได้และผลตอบแทน โรคและแมลง สอดคล้อง วินัด อ่วมอยู่ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกรจังหวัดกำแพงเพชร กล่าวว่า ปัญหาต้นกล้วยไข่หักล้ม ซึ่งเกษตรกรไม่มีการป้องกันความเสียหายจากลมพายุ และปัญหาโรคและแมลงศัตรูกล้วยไข่ วิธีการป้องกันกำจัดโดยการฉีดพ่นสารเคมี

4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการผลิตกล้วยไข่ให้ได้มาตรฐานการส่งออก พบว่าเกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลงเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ กับเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทั่วไป มีข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการผลิตกล้วยไข่ ให้ได้มาตรฐานการส่งออก โดยเรียงตามระดับความต้องการแนวทางการส่งเสริม ดังนี้ มีการประกันคุณภาพกล้วยไข่จากภาครัฐและเอกชนร่วมกัน มีการจัดระบบการประกันราคากล้วยไข่จากภาครัฐ หาดตลาดส่งออกกล้วยไข่ใหม่ๆ สนับสนุนความรู้ในการผลิตกล้วยไข่ พัฒนาต้นพันธุ์ที่มีคุณภาพที่สามารถต้านทานโรคและให้ผลผลิตสูง สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มการผลิตกล้วยไข่จากภาครัฐที่มีความจำเป็นมาก เพราะเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยขาดการต่อยอดกับตลาดทำให้ขายได้ราคาตกลง นักส่งเสริมควรส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการทำแปลง GAP เพื่อประโยชน์ทั้งด้านผลผลิตที่เพิ่มขึ้นต่อหน่วย และราคาที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรทั้งสะดวกต่อการส่งออก

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สนับสนุนความรู้ โดยเริ่มจากให้เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ที่ผลิตกล้วยไข่ มีความรู้ความเข้าใจในระบบกระบวนการ ขั้นตอน ข้อกำหนด วิธีปฏิบัติตามเกณฑ์กำหนดของการผลิตกล้วยไข่ให้ได้มาตรฐานการส่งออก ที่เหมาะสมอย่างถูกต้อง
2. ควรสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบการผลิตกล้วยไข่ เพื่อคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออก โดยให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในระบบการ ขั้นตอน ข้อกำหนด วิธีปฏิบัติตามเกณฑ์กำหนดของหน่วยงานที่

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เกี่ยวข้อง เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) อย่างถูกต้องก่อน

3. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาต้นพันธุ์ที่มีคุณภาพ ด้านทานโรคและแมลง ให้ผลผลิตสูง
4. ภาครัฐควรสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มการผลิตกล้วยไข่ โดย เข้าผู้กรรับรองมาตรฐานแหล่งผลิตเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) กล้วยไข่ แบบกลุ่ม
5. ภาครัฐและเอกชนควรร่วมกันบูรณาการการประกันคุณภาพกล้วยไข่จากทั้งระบบตั้งแต่ระบบการผลิตจนถึงระบบการตลาด
6. ภาครัฐควรมีการจัดระบบการประกันราคากว๊กล้วยไข่จากกลไกจากโดยคิดจากต้นทุนการผลิตควบคุมราคารับจึการผลิที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช
7. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีการหาตลาดส่งออกกล้วยไข่ใหม่ๆ ทั้งยุโรป เอเชีย รวมถึงการขายตลาดและรักษาคุณภาพ
8. ควรส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการทำแปลง GAP และจำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจ ความรู้ การปฏิบัติ และปัญหาของเกษตรกร เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและความต้องการของตลาดเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทาวิจัยเฉพาะเรื่อง เช่น เทคนิคและความต้องการเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิต ทั้งก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออก
2. ควรมีการวิจัยในเรื่องการผลิตกล้วยไข่เพื่อให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการส่งออกในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ โดยสำรวจเฉพาะเจาะจงในประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่ประสบอยู่

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. (2548). *อาหารปลอดภัยด้านพืช (food Safety)* ผลงานปีงบประมาณ 2547 กรุงเทพมหานคร ศรีเมืองการพิมพ์
- วินัด อ่วมอยู่. (2557). *การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกรจังหวัดกำแพงเพชร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต) แชนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ *เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องแนวทางการผลิต GAP พืชอาหารตามมาตรฐานสินค้าเกษตร* จัดโดยสำนักส่งเสริมมาตรฐานสินค้าเกษตร ระหว่างวันที่ 29-30 มิถุนายน 2552 ณอาคารศูนย์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน จ.นครปฐม
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2556). *ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2555* สารสังเขป สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2557 จาก [http : www.oae.go.th](http://www.oae.go.th)